

Jókai Mór

Interpelláció az új-pesti kikötő mocsaraiból

T. Ház! Egy interpellációt van szerencsém a t. belügyminiszter úrhoz intézni. Elismerem ugyan, hogy kissé kényes dolog ilyenkor, midőn a t. belügyminiszter úr monumentális beszéddel jár jó reményben, őt háborgatni, midőn ő mindjárt meg fogja menteni az európai parlamentalizmus jó hírnevét, az új-pesti kikötő mocsarairól, ily alacsony dologról beszélni előtte: hanem a dolog igen sürgős. A tényállás ez: az új-pesti Duna-ág el van zárva, hogy az téli kikötő legyen; a téli kikötő azonban nyáron át egy más körülmény által igen kellemetlené teszi magát azzal, hogy ott az álló víz mefitikus [mocsárgázás], pokolbeli és dögletes bűzöket terjeszt, amik miatt az ott nagyon szaporodó lakosság ottani lakásait kénytelen elhagyni. Avégett, hogy segítve legyen a bajon, folyamodott a lakosság minden elképzelhető minisztériumhoz, egyik a másikhoz utasította, de a bajon nem segítettek. Egy szükség volna ott, hogy a Duna szabad folyást nyerjen: egy zsilipnek készítése, hogy ne legyen Pest városa közelében egy mesterségesen alakított mocsár. Azonban egyik minisztérium sem akarta magára vállalni, és most már a belügyminisztériumra maradt e dolog, mint közegészségügy. Azért vagyok bátor a t. belügyminiszter úrhoz a következő interpellációt intézni:

Interpelláció a belügyminiszter úrhoz

Tekintve, hogy az új-pesti Duna-ág évekkal ezelőtt egy ideiglenes téli kikötő létesítése céljából oly védgáttal záratott el, mely azt a Duna fő ágától egészen elkülönítette és az ágban ezáltal tökéletes állóvá tette a vizet;

tekintve, hogy ezen védgát egyetlen zsilippel sem láttatott el, mely által lehetővé tételhet volna a víznek időnkénti lefolyást, illetőleg felfrissítést biztosítani;

tekintve, hogy az új-pesti Duna-ág vize a hiányos védgát következtében évről-évre posványosabbá lett, elannyira, hogy annak kigőzölgése már tavaly a közegészségnek tetemes hátrányára vált, és hogy egy ott állomásozó hajó teljes személyzete indulás előtt megbetegedvén, kórházba szállíttatni kénytelenített;

tekintve, hogy ezen ág vize már – holott a tavasz még csak kezdetét veszi – valóságos mocsárrá vált, mely oly dögletes bűzt terjeszt az egész vidéken, miszerint féltő, hogy ha még rövid ideig így tart a megromlott levegő igen veszélyessé válhat Új-pest lakosságának közegészségére nézve, miután vize máris annyira megromlott, hogy az ott még állomásozó hajók is takarodnak ki belőle, úgyszintén az ott lakó fakereskedők iparkodnak a vízen levő árukat a partra vonszoltatni;

tekintve, hogy új-pesti Duna-ág partjának mentén fekvő házak kútjaiban a víz máris élvezhetetlen;

tekintve végre, hogy Uj-Pest közönsége úgy a közlekedési, mint különösen a pénzügyminisztériumnál több ízben és utolsó időben Pest városánál, de fájdalom, sikertelenül kérelmezte a bajnak azon egyetlen sikeres eszköz általi orvoslását, hogy a védgát megnyitassék és zsilippel látassék el;

kérem a miniszter urat, van-e mindezekről tudomása, és ha van, szándékozik-e sürgős intézkedéseket tenni, melynek által nemcsak Uj-Pest, de maga Pest város lakosságát is a legnagyobb mérvben veszélyeztető ezen baj mielőbb orvosoltassék, és ezáltal egy epidémia [járvány] netaláni kitörésének eleje vételessék?

1872. április 12.¹

¹ 1872 decemberében egy bizottság megvizsgálta a helyszínt, majd a következő évben megépült a zsilip.

Krúdy Gyula

A régi kocsihoz

Mostanában néhányszor utaztam Pest környékén, vonaton és kocsin; ahol a kecskéket legeltetik sanyarú dombokon, céltalan, lerongyolódott férfiak alusznak a fűben, a gyárak udvarán összegyűjtve minden rozsdás ócskavas, amit száz esztendő alatt se tudtak ezelőtt összeszedni a zsidók, a falak és a házak oly rongyosak, mint az emberek cipői, ócskaság, kopottság, rongyosság mindenütt, bizonyos mellékutcákat benőtt a fű, mintha meghaltak volna belőlük a lakók, a kapuk kidőltek, az akácfákat kivágták... Újpest, Rákospalota – amerre egykor úgy pöfékeltek a gyárkérmények, mint a gazdag emberek; a kis munkásházak zölden és szelíden követték a vonatot, hogy az ember az ablakból kitekintve azt hihette, hogy ezekben a bakteregyszerű házikókban lakik a szegények kincse: a megelégedés; a gőzdaruk erőlködtek, a műhelyek csengtek, a gőz lihegése alig fért ki a tetők kis csövein, mintha a földkerekség minden munkáját itt végezték volna a serény kezek... A bamba tűzfalakra minden esztendőben új hirdetést festett a vállalkozás, errefelé álltak azok a deszkagavallérok, akik öles nagyságban, merev kalapban jelentették az utazóknak, hogy Pesten hol vehet új gérokkot, s a gavallérokat azóta eltűzelték... A külvárosok tarka vidámsága harmonikázott és verklizett a sarki korcsmákban, a megyeri csárdában cigánybanda fogadta az autókat és fiákereket, amelyek az alagi versenyekről jöttek a pompásan gondozott országúton, orgona- és akácillat szállt a boldog drótszigetről a majálismuzsikával együtt, az újpesti kikötő-csárdában friss halászlé várta a szerelmeseket, akik a délután folyamán a vasúti töltések között bujdokoltak, ünnepnap órában házikója előtt üldögélt minden jóra való munkás és polgár e tájon – soha vissza nem térő boldog arcok tűntek el az országút mellől, mesebeli kis házikók ablakaiból és a májusi úton végiggördülő

hintókból! (Talán mind elmentek a „Pesti Históriákba”, a boldogok [a régiek] könyvébe?)

És a kocsik, amelyeken e tájakon utazunk: legjobban mutatják, mily siralomra méltó öreg koldusok lettünk a boldog múlt század óta. A pesti fiáker, amely híresség dolgában már megközelítette bécsi kollégáját; úgy zörög, ingadozik, farol, mintha csontvázakat szállítana egyik temetőből a másikba, amely csontvázaknak többé semmi sem fáj. Temetésre se jártak a régi pestiek a mai kétfogatún.

A vasúti kocsikról pedig csak sírva beszélhet a nagyapó unokáinak. Nem mindig voltak ezek a kocsik bársony és bőr nélküliek, sőt ülés is akadt a kocsikban, nem pedig csupán deszkaváz, amely leginkább a ravatalhoz hasonlít, amelyre a halottat fektetik. A tyúkültető szalonbútor a mai első osztályai kocsikhoz hasonlít. A háború és a megszállás minden szennye itt maradt a katonai bakancsokról. Erre utazott a vérhas gyötrelmesen hemperegve, a kocsi falára nyomta sebét a katona, az üvegtelen ablakokba könyököltek a rablók, mikor Magyarországon utaztak. Egy vasúti kocsi koldusnyomorúságával többet mond el a letúnt évekről, mint a nagyszájú obsitos.

Dickens meséli egy regényében, hogy a kimustrált postakocsik, omnibuszok éjjeli órában fölveszik régi alakjukat, régi utasaikat, konduktoraikat, és beutazzák az egykor járt országutakat: Anglia virágoskertjein át Viszik a boldog utasokat – Isten mentsen, hogy a mai utazónak hasonló látománya legyen a vasúti kocsiban éjfélkor. A poklot látná maga körül megelevenedni. A háború szörnyszülőttei, hörgő haldoklói, véres szemű rablói kapaszkodnának térdébe! Pokoli kínok recsegtetnék meg a deszkafalakat, amelyekbe maga a kocsi is összeroskadt. Csontlábán a szanitéc nyitja ki az ajtót a kísértetek órájában.

Akinek nagyon jó kedve van: üljön föl egy vasúti kocsira, hogy elmenjen kedve a füttyörészéstől.

1920